

D'66

Rede van drs. E. Nypels, Tweede Kamerlid voor D'66, ter gelegenheid van zijn benoeming tot erelid van de J.O.V.D. op 24 maart 1979 te Ede.

De vonk, de vlam, de gloed!

Leden van de J.O.V.D., Congres!

Serieuze en minder serieuze discussies, verwarde debatten, congressen, bestuursvergaderingen, het Plan 2.000 met de vliegende brigadier Wiegel, lachen, cabaret, gezelligheid, vriendinnen (waarvan een enkeling later zelfs mijn vrouw werd), vrienden (waarvan een enkeling later zelfs minister van Binnenlandse Zaken werd). Dit alles leverde de J.O.V.D. op; het moet duidelijk zijn dat zoiets plezierige herinneringen achterlaat. Een plezierige tijd voor iemand die vele jaren lid kon zijn. Maar er was meer:

De liberale vonk, de liberale vlam, de liberale gloed als inspiratiebron van mijn politiek denken en werken, ontbrandden hier in deze organisatie, de J.O.V.D. Hierdoor alleen al past dankbaarheid mijnerzijds!

De J.O.V.D. heeft mij verder politiek onafhankelijk leren denken. Het is niet voldoende over traditioneel platgetreden paden achter de massa of meerderheid van een partij aan te lopen. Men moet een eigen politieke keus durven maken en daarvan de consequenties leren dragen. In de politiek behoren idealisme en redelijkheid, oftewel gevoel en verstand hand in hand te gaan. Het streven naar politieke macht en naar bundeling van kiezers mag echter nimmer zo ver gaan dat het idealisme, het gevoel wat politiek goed is, wordt onderdrukt.

De J.O.V.D.-discussies brachten mij tot de overtuiging dat actiebeginselen als grondslag van het politiek handelen en als grondslag van een blijvende levensvatbare partij absoluut noodzakelijk en onmis-

baar zijn, al was het maar om het gevaar van opportunisme uit te bannen. Daarnaast ontstond echter het besef dat schone beginselen en voornemens niet voldoende zijn voor een blijvende samenwerking in één partijverband. Het gaat in de politiek speciaal ook om de uitwerking in concrete programmapunten en het stemgedrag in de vertegenwoordigende lichamen. Kortom: het gaat minder om het etiket, dan om de inhoud van het politiek handelen: de lading en de praktijk.

Het symbool van de J.O.V.D. is een leeuw die een stok in zijn klauwen heeft met een hoed erop. Het is, als ik me goed herinner, ontworpen naar een idee van de oud-voorzitter Edgar Nordlohne. Stok en hoed symboliseren de vrijheidsboom en vrijheidshoed van de Franse Revolutie. Ze staan dus eigenlijk voor de leus: Vrijheid, gelijkheid en broederschap!

De J.O.V.D. beschouwt volgens haar beginselverklaring uit 1966 als doel van het liberalisme het bevorderen van de geestelijke en materiële ontplooiing van alle mensen. Dit doel zou nagestreefd dienen te worden uitgaande van de beginselen: Vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en sociale gerechtigheid. Dit zou als een moderne vormgeving van de drie beginselen van de Franse Revolutie beschouwd kunnen worden.

Volgens de actiebeginselen, die D'66 begin 1977 heeft vastgesteld is het politiek handelen slechts zinvol als het leidt tot een handhaving en vergroting van de individuele ontplooiingsmogelijkheden. Deze ontplooiing moet geschieden in vrijheid en verantwoordelijkheid, naar eigen inzicht en overtuiging, in solidariteit met de medemens en zonder discriminatie, waarbij verscheidenheid van mensen en opvattingen positief behoort te worden gewaardeerd. Dit eist een democratische maatschappij-inrichting.

Ook al noemt D'66 zich officieel niet liberaal, uit de actiebeginselen van J.O.V.D. en D'66 spreken een opvallende, maar niet geheel toevallige, gelijke geest!

Wie zijn of haar kleren met een J.O.V.D.-speldje versierd, aanvaardt hiermee mijns inziens een verplichting om hiernaar te handelen. Liberalisme is geen vrijblijvende zaak. Het vraagt een op idealisme gebaseerd, radicaal en progressief, dat wil zeggen hervormingsgezind beleid, gericht op het scheppen van menselijke ontplooiingsvrijheid. Het vraagt fundamentele maatschappijhervorming. Hierin past geen passieve politiek gericht op behoud van de bestaande maatschappelijke verhoudingen. Anders gezegd: liberalisme en conservatisme zijn onverzoenlijke tegenstellingen, die nimmer in één partijverband mogen voorkomen.

De J.O.V.D.-brochure Liberaal Profiel, samengesteld door Harry Jongedijk, Frits Wagenmaker en Theo Möller, wijst er terecht op dat formele vrijheid - dus zonder te veel geboden en verboden - onvoldoende is voor een echte vrijheid van mensen. Het gaat juist ook om de werkelijke vrijheid om iets te kunnen doen, om te kunnen kiezen. Daarvoor is bijvoorbeeld nodig voor iedereen een behoorlijk inkomen, goed onderwijs en een goede gezondheidszorg. Dus om werkelijke vrijheid en gelijkwaardigheid voor mensen te verkrijgen is vaak het scheppen van ongelijke kansen vereist; ongelijke kansen om degenen in achterstandsituaties een betere startmogelijkheid te geven dan reeds beter bedeelden.

Een radicaal liberale politiek vraagt daarom een actief beleid, gericht op de verwezenlijking van een democratische samenleving waarin de burgers zoveel mogelijk hun eigen lot kunnen beïnvloeden.

Dit betekent het waarborgen van de geestelijke vrijheid, de vrijheidsrechten en het tegengaan van betutteling; het betekent emancipatie van

mannen en vrouwen ten opzichte van elkaar en van culturele minderheden, zodat burgers in vrijheid hun eigen leefwijze kunnen bepalen.

Maar een radicaal-liberale politiek vraagt mijns inziens veel meer:

Een bewust inkomensbeleid voor werkenden, gepensioneerden, gehandicapten en werklozen, met name door middel van lonen, opleiding, belastingen en sociale verzekeringen. Spreiding van inkomens betekent spreiding van vrijheid!

Radicaal-liberale politiek houdt verder in: arbeidsdemocratie door middel van een ontwikkeling van de particuliere ondernemingswijze productie in de richting van arbeiderszelfbestuur. De ondernemersfunctie zal daarbij geheel of grotendeels overgenomen worden door werknemersgroepen. Hierdoor zullen zichzelf besturende arbeidsgemeenschappen ontstaan, waarin de liberale beginselen van vrijheid en verantwoordelijkheid tot uitdrukking worden gebracht.

Nodig is een beleid gericht op woondemocratie, waarin naast het persoonlijk eigen woningbezit het gemeenschappelijk bezit van woningen wordt bevorderd. Wat dit laatste betreft moet gedacht worden aan vormen van bewonerszelfbestuur door de oprichting van bewonerscoöperaties. Hierdoor kunnen de bewoners zelf beslissen over indeling en aankleding van hun huis, hetgeen bijdraagt aan creatief wonen. De afhankelijkheid van huurders moet worden verminderd door verdere democratisering van de woningbouwverenigingen en het terugdringen van de particuliere verhuur. Speculatie in huurwoningen, waarbij mensen met hun huizen mee worden verkocht, behoort te verdwijnen. Bewoners behoren het recht te krijgen zelf hun beheersvorm te kunnen bepalen.

In de liberale politiek is de mens belangrijker dan het systeem. Dit vraagt een vermenselijking van de samenleving, herstel van verloren gegane menselijke contacten met bejaarden en gehandicapten en tussen burens onderling, een herstel van de gemeenschapszin. Het vraagt een humanisering van de arbeid met in het bedrijf menselijke verhoudingen, betere arbeidsomstandigheden, minder geacht naar productiviteit en prestatie, decentralisatie, overzichtelijkheid en kleinschaligheid.

Een radicaal-liberale partij is een milieupartij. Het sociaal-economisch beleid dient gericht te zijn op het tegengaan van milieuaantasting en uitputting van energie en grondstoffen. Dit is nodig om de ontplooiingsmogelijkheden voor toekomstige generaties veilig te stellen, het is nodig om de eerbied voor de natuur om ons heen daadwerkelijk te tonen. Zoiets vereist een selectief groeibeleid, waarin wordt afgezien van allerlei vormen van industriële groei, ook al blijkt de fractievoorzitter van de 3e partij in ons land daar nauwelijks in te geloven. Een beleid gericht op bevordering van kwaliteit boven kwantiteit, van welzijn boven materiële of geldwelvaart. Het betekent minder nieuwe arbeidsplaatsen, maar betere verdeling van werk. Het betekent door de overheid bewust afremmen van grondstoffen- en energie-verslindende producten en productiemethoden en daarnaast het door overheid, wetenschap en bedrijfsleven samen ontwikkelen van betere productiemethoden.

Eerbied voor het leven in het algemeen houdt in: bestrijding van de dier-onwaardige toestanden in de bio-industrie.

Dit verhaal begint haast op een politieke geloofsbelijdenis te lijken. Het geeft aan hoe het liberalisme volgens mijn vaste overtuiging zou moeten worden uitgewerkt op een aantal essentiële gebieden die het dagelijkse leven van mensen direct raken. Het gaat om een overtuiging verkregen in en door de J.O.V.D.

Uw club heeft overigens ook op D'66 als geheel een belangrijke invloed gehad, ook al hebben natuurlijk vele personen met andere politieke achtergrond het politieke bouwwerk van D'66 helpen ontstaan.

De J.O.V.D. heeft sinds de oprichting 30 jaar geleden een indrukwekkende eigen lijn van het Nederlands liberalisme aangegeven. Dit verdient op zichzelf al een compliment! Dat was mogelijk door haar onafhankelijke opstelling. De onafhankelijk liberale jongerenorganisatie was en is nu eenmaal geen fillaal van welke partij dan ook. Dat blijkt overigens ook uit de keuze van de ere-leden.

Door de deelname van vele J.O.V.D.-ers en oud J.O.V.D.-ers bij de oprichting van D'66 en de opbouw daarna zijn, vooral in de beginperiode, vele ideeën uit die richting in het D'66-programma opgenomen. Invloed hebben met name uitgeoefend de opvattingen uit verschillende J.O.V.D.-resoluties of Hoofdbestuursverklaringen. Ik denk hierbij aan die met betrekking tot democratische planning (waarin een indicatieve economische planning werd voorgesteld die nog steeds in ons programma is te vinden), democratisering staatsinstellingen, demonstratievrijheid, de vakbeweging, religie en politiek, kernbewapening en Vietnam.

Daarnaast hebben met name ook oud-J.O.V.D.-ers een sterke invloed gehad op het besluit in 1977 de actiebeginselen van D'66 samen te brengen en vast te leggen.

Kortom: De politieke partij Democraten '66 leeft door middel van vele liters van uw eigen bloed!

Er zijn mensen die betreuren dat momenteel niet alle liberalen in een partijverband samenwerken. Te betreuren is dat wel, maar dramatisch is het niet! Natuurlijk, het zou zoveel leuker zijn als alle liberalen

lid zouden zijn van D'66. Maar ik heb het gerucht vernomen dat een enkele zich liberaal voelende nog onderdak heeft gevonden bij een andere partij, een regeringspartij.

Eenheid in één partijverband heeft echter alleen zin als er voldoende overeenstemming bestaat over de aanpak, over de concrete uitwerking in een program en over het politieke gedrag in de dagelijkse praktijk. Daarvan is op dit moment bij D'66 en VVD echter beslist geen sprake. We zullen dus moeten leren leven met deze twee zelfstandig opererende politieke groepen. Aan een kunstmatige politieke eenheid, waarbij de verschillende vleugels trachten elkaars politieke invloed te neutraliseren, heeft niemand wat. Het zou de politieke duidelijkheid verminderen en frustraties in de hand werken!

Een politieke samenwerking in een regeringscoalitie, die ik op zichzelf sterk zou toejuichen, kan alleen ontstaan door het winnen van elkaars vertrouwen door een praktische opstelling en een geleidelijk aan groeiende programmatische toenadering, gericht op belangrijke hervormingen in de samenleving. Dat vraagt een politieke heroriëntatie, die naar ik vrees, nog lange tijd zal vragen.

Deze laatste woorden, lijken wat somber, behoorders, maar dat is niet zo bedoeld. Er is vandaag reden genoeg om een feestelijk gezicht te trekken. Uw organisatie bestaat 30 jaar, dat is niet niks. Vormt dat reeds een reden voor een felicitatie, er bestaat nog een reden om u te feliciteren: Nl. voor de keuze van de persoon van uw ere-voorzitter de heer Geertsema!

Leden van de JOVD, u heeft in uw ondoorgrondelijke wijsheid besloten mij het ere-lidmaatschap aan te bieden. Het heeft me verbaasd, desalniettemin ben ik bijzonder dankbaar voor dit blijk van waardering!

Ik wens de JOVD een boeiende volgende dertig jaren toe!